

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu määrus Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020““

[COM(2017) 698 final – 2017/312 (NLE)]

(2018/C 237/06)

Raportöör: **Jacques LEMERCIER**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 18.1.2018
	Euroopa Liidu Nõukogu, 10.1.2018
Õiguslik alus	Euratori asutamislepingu artikkel 106a ja ELi toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	9.3.2018
Vastuvõtmine täiskogus	14.3.2018
Täiskogu istungjärk nr	533
Hääletuse tulemus	178/0/7
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euratori 2019.–2020. aasta programmiga võetakse üle Euratori 2014.–2018. aasta programmi teadustegevused ning see on viimati nimetatud programmiga täiel määral kooskõlas. Komisjoni ettepanek sisaldab väga vähe muudatusi. Need käsitlevad peamiselt eelarvet ning nende eesmärk on tagada programmi jätkuvus.

1.2. Komitee võtab need muudatused teadmiseks, võttes arvesse arvamusi, mis ta sellel teemal on eelnevalt avaldanud ⁽¹⁾.

1.3. Euratori rahastatavate tuumalõhustumisalaste teadusuuringute põhieesmärk on tuumatehnoloogiate ohutuse suurendamine. Komitee leiab, et tuumaohutusega seotud aspektidele tuleks pöörata võimalikult suurt tähelepanu. Prioriteetide hulgas peavad olema ka pikaealiste radioaktiivsete jäätmete vähendamine ja ladustamine, lõhustuvate materjalide kontroll ning kiirguskaitse. Neid uurimissuundi tuleb arvesse võtta ka Euroopa tuumaenergia foorumi raames, kus on esindatud ka kodanikuühiskond, sh komitee.

1.4. Komitee kordab ja kinnitab selle kohta eelnevates arvamustes sõnastatud põhiväidet, et „teadmiste taset tuumatehnoloogiate, nende kasutamise ja tagajärgede osas tuleb säilitada ja arendada. Euratori teadus- ja arendustegevuse raamprogramm loob Euroopas selle jaoks tänu oma koordineerivale funktsioonile ressursside koondamisel ja ühiste jõupingutuste integreerimisel olulise Euroopa lisaväärtuse.“ ⁽²⁾

1.5. Komitee tuletab lisaks meelde oma soovi, et Euroopa Komisjon edendaks jätkuvalt taastuvate mittefossiilsete energiaallikate arendamist ja tasakaalustaks tuumaenergia osakaalu liikmesriikide energiaallikate jaotuses.

1.6. Kesk-Euroopas mitme vahejuhtumi toimumine on nüüd näidanud, et allhange tuumajaamade hooldusel on ebakindlust põhjustav tegur. Komitee leiab, et allhanget tuleb piirata ja rangelt reguleerida.

1.7. Komitee nõuab, et neile küsimustele pööratakse eritähelepanu Brexiti raames ning arvestades Ühendkuningriigi *de facto* taganemist EURATOMi asutamislepingust.

⁽¹⁾ ELT C 34, 2.2.2017, lk 66, ELT C 181, 21.6.2012, lk 111, ja ELT C 318, 29.10.2011, lk 127.

⁽²⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111, ja ELT C 318, 29.10.2011, lk 127.

2. Komisjoni dokumendi põhisisu

2.1. Komisjoni ettepaneku eesmärk on võtta vastu uus määrus, pikendades kõiki teadustegevusi, mida tehakse kooskõlas nõukogu määrusega (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“.

2.2. Ettepanek Euratomi programmi (2019–2020) kohta täiendab programmi „Horisont 2020“. Sellega määratakse kindlaks otseste ja kaudsete meetmete eelarve, püstitatakse teadus- ja arendustegevuse eesmärgid ning tehakse kindlaks teadus- ja arendustegevuse toetusvahendid.

2.3. Kooskõlas Euratomi asutamislepingu artikliga 7 on praegune Euratomi programm (2014–2018) seotud viieaastase tähtajaga. Ettepaneku eesmärk on tagada programmi sujuv jätkumine aastatel 2019–2020. Selline lähenemisviis tagab suurema sidususe programmi „Horisont 2020“ ajakavaga. See on seda olulisem, et Euratomi programmid ja programm „Horisont 2020“ järgivad vastastikku toetavaid eesmäärke.

3. Üldmärkused

3.1. Komitee võtab teadmiseks komisjoni järeldused Euratomi programmi (2014–2018) vahehindamise kohta ja eeskätt asjaolu, et komisjoni tehtud analüüsid „ei andnud tulemuseks lõplikku järeldust, mis seaks kahtluse alla 2014.–2018. aasta programmi strateegia ja formaadi või nõuaks programmi kohaldamisala, tegevusliikide või rakendusviisi läbivaatamist aastatel 2019–2020“.

3.2. Lisaks märgib komitee, et avalik arutelu, mis toimus 2016. aasta oktoobrist 2017. aasta jaanuarini, et toetada andmetega Euratomi 2014.–2018. aasta programmi vahehindamist ja ettepanekut Euratomi 2019.–2020. aasta programmi kohta, näitas, et hinnang on üldiselt positiivne: 80 % osalejatest leidsid, et programm on oluline (nõustusid või nõustusid täiesti). Lisaks kiitsid osalejad eeskätt heaks hariduse ja koolituse, jäätmekäitluse uuringute, olemasolevate reaktorite ohutuse ning tuumasünteesiuuringute valdkonnas saadud tulemused. Seejuures ei ilmne aga, et programmil oleks olnud erainvesteeringute suhtes võimendav mõju.

3.3. Viimaks võtab komisjon kohustuse veenduda, et erinevate sidusrühmade tehtud soovitusi võetakse arvesse Euratomi 2019.–2020. aasta tööprogrammi ettevalmistamisel või tema tavapärasel tegevuses Euratomi programmi järelevalve ja juhtimise valdkonnas ning et soovitusi, milles käsitletakse pikaajalisemaid aspekte, uuritakse järgmise Euratomi programmi mõju eelhindangus uue (2020. aasta järgse) mitmeaastase finantsraamistiku raames.

3.4. Komitee võtab eespool toodu teadmiseks ja, võttes arvesse arvamusi, mis ta sellel teemal on eelnevalt avaldanud, toetab komisjoni ettepanekut.

3.5. Kooskõlas eelnevate arvamustega rõhutab komitee, et Euratomi rahastatavate tuumalõhustumisalaste teadusuuringute põhieesmärk on tuumatehnoloogiate ohutuse suurendamine. Komitee leiab, et tuumaohutusega seotud aspektidele tuleks pöörata võimalikult suurt tähelepanu. Prioriteetide hulgas peavad olema ka pikaealiste radioaktiivsete jäätmete vähendamine ja ladustamine, lõhustuvate materjalide kontroll ning kiirguskaitse.

3.6. Komitee rõhutab veel kord, et „teadmiste taset tuumatehnoloogiate, nende kasutamise ja tagajärgede osas tuleb säilitada ja arendada. Euratomi teadus- ja arendustegevuse raamprogramm loob Euroopas selle jaoks tänu oma koordineerivale funktsioonile ressursside koondamisel ja ühiste jõupingutuste integreerimisel olulise Euroopa lisaväärtuse.“⁽³⁾

Brüssel, 14. märts 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽³⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 111, ja ELT C 318, 29.10.2011, lk 127.